20.11.2019

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen Liikenne- ja viestintävaliokunnassa 21.11.2019

U 63/2017 vp Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (rautatieliikenteen matkustajien oikeudet ja velvollisuudet)

Kilpailu- ja kuluttajaviraston kuluttaja-asiamies, joka valvoo rautatievastuuasetuksen täytäntöönpanoa Suomessa kuluttajamatkustajien kannalta, voi yhtyä valtioneuvoston muistiossa esitettyyn Suomen kantaan, kuten myös Suomen tavoitteeseen puheenjohtajana saada asetusehdotusta koskeva neuvoston yleisnäkemys hyväksytyksi joulukuun liikenneneuvostossa.

Kuluttaja-asiamies haluaa kuitenkin tässä yhteydessä kiinnittää huomiota lipunmyyntiä koskeviin velvollisuuksiin ja lähiliikenteen toistuvia viivästyksiä tai peruutuksia koskeviin korvauksiin, joihin olisi hyvä harkita kansallisia ratkaisuja siltä osin kuin se on mahdollista, koska nämä näyttäisivät nyt jäävän asetuksen tasolla puuttumaan.

Asetusehdotuksen artiklan 10 kohdassa 2 on lueteltu eri myyntikanavia kuten myyntipisteet, automaatit, puhelinmyynti, verkkokauppa ja muut teknologiset sovellukset ja junamyynti, joita hyödyntäen rautatieyritykset voivat myydä lippuja, mutta velvoitetaan niistä vain yhden tarjoamiseen.

Junalippujen myyntikanavat ja lippujen tosiasiallinen saatavuus on huolestuttanut kuluttaja-asiamiestä jo pitempään. Toimijat ovat uudistaneet myyntikanaviaan ja tulevaisuuden suunta on yhä enemmän verkkoon ja mobiiliin. Vaikka sinänsä tämä kehitys on positiivista, junayhteyksissä on ainakin joiltakin osin kyse välttämättömyyspalveluun rinnastettavasta palvelusta, jolloin lippujen saatavuus pitäisi taata kaikille käyttäjäryhmille, myös muille kuin älypuhelinten haltijoille, tai toisaalta junamyynnin osalta vain vammaisille ja liikuntarajoitteisille. Jo nyt on olemassa paikkoja ja seisakkeita, joilta puuttuvat automaatit, ne ovat poissa käytöstä tai rikki ja lähimmät R-kioskit ovat kaukana. Vielä toistaiseksi tulisi pitää huolta siitä, että lippuja saa tosiasiallisesti muutenkin kuin verkosta tai sovelluksella.

Asetus mahdollistaa jäsenmaille sen, että toimivaltaiset viranomaiset voivat velvoittaa julkisen palvelun sopimuksen tehneitä rautatieyrityksiä useamman myyntikanavan käyttöön. Samoin asetuksen 10 artiklan 5 kohta mahdollistaa, että jäsenmaat voivat ulottaa oikeuden ostaa tietyissä

tilanteissa lippuja junassa myös muihin kuin vammaisiin ja liikuntarajoitteisiin, joita asetuksen varsinainen velvoite koskee. Kuluttaja-asiamies ehdottaa, että näiden mahdollisuuksien hyödyntämistä kansallisesti kartoitettaisiin, kun asetuksen täytäntöönpano tulee ajankohtaiseksi.

Jäsenvaltioille annettavan poikkeusmahdollisuuden kaupunki, esikaupunki- ja lähiliikenteen suhteen kuluttaja-asiamies kiinnittää edelleen huomiota siihen, että vaikka on tarkoituksenmukaista olla soveltamatta yksittäisiä vuoron viivästyksiä koskevia vakiokorvauksia taajamaliikenteeseen, kansallisen soveltamisalan ulkopuolelle ei kuitenkaan ole syytä rajata artiklan 17 (2) säännöstä kausilipun haltijoille suoritettavasta korvauksesta toistuvien viivästysten ja peruutusten osalta. Vastaavan säännöksen poisrajaaminen pääkaupunkiseudun lähiliikenteen osalta aiemmasta kansallisesta soveltamisalasta on ollut omiaan aiheuttamaan oikeusepävarmuutta siitä, pitääkö toistuvista myöhästymisistä ja peruutuksista maksaa korvauksia kausilipun haltijoille yleisen sopimusoikeuden ja kuluttajaoikeuden nojalla.

Aikaisemman, U-kirjelmään lausumansa kannan mukaisesti kuluttaja-asiamies ei pidä tervetulleena artiklaan 17 (8) tuotuja muutoksia poikkeuksellisten olosuhteitten tyyppisten, vakiokorvausvastuusta vapauttavien perusteiden tuomista rautatievastuuasetuksen piiriin. Tämä on kuluttaja-asiamiehen käsityksen mukaan omiaan vain lisäämään riitaisuuksia, oikeusepävarmuutta ja tapauskohtaisen käsittelyn tarvetta lentoliikentestä tuttuun tapaan rautatiepuolella tähän asti hyvin toimineen vakiokorvauskäytännön asemesta. Kuluttaja-asiamies ymmärtää kuitenkin jäsenmaiden enemmistön puoltavan toista kantaa.

Satu Toepfer
ryhmäpäällikkö

ALLEKIRJOITETTU KONEELLISESTI
ASIANHALLINTAJÄRJESTELMÄSSÄ